

Planbureau voor de Leefomgeving

'Regionale effecten van de Europese Green Deal'

analyse voor DG REGIO project 'Challenges for cohesion: looking ahead to 2035'

Olga Ivanova

Consortium DG REGIO project bestaat uit Vienna Institute for International Economic Studies, the University Politecnico di Milano, Cambridge Econometrics, Ismeri Europa, E3-Modelling, Applica, PBL Netherlands Environmental Assessment Agency

What Works School 2024

Overzicht van de presentatie

- ❖ Vier regionale scenario's voor de Europese Unie
- ❖ Regionale kwetsbaarheid door de transitie naar een klimaatneutrale economie
- ❖ Regionale effecten van de Europese Green Deal in de vier scenario's voor de toekomst (2025-2035)
- ❖ Uitkomsten van aantal regionale case studies
- ❖ Implicaties voor Europese Cohesie Beleid

Uitdaging van de transitie naar een klimaatneutrale economie in de EU

Overgang naar een klimaatneutrale economie

- ❖ Gedreven door de Europese Green Deal en de doelstelling om tegen 2050 netto nul uitstoot te bereiken.
- ❖ Vereist grote veranderingen in energie, landbouw, industrie, transport en gebouwen.
- ❖ Biedt voordelen zoals schonere lucht en groene banen, maar vraagt grote investeringen.
- ❖ Regio's die afhankelijk zijn van koolstofintensieve industrieën staan voor economische en sociale uitdagingen.

Uitdagingen van de groene transitie

- ❖ Ongelijke toegang tot middelen en investeringen tussen regio's.
- ❖ Rijkere regio's hebben een voordeel door technologie en innovatie.
- ❖ Minder ontwikkelde regio's hebben moeite met het aantrekken van financiering en expertise.

Vier regionale scenario's voor de Europese Unie

EU samenwerking:

- ❖ Lidstaten werken intensief samen op het gebied van sociale kwesties, cohesie en inclusiviteit.
- ❖ Gemeenschappelijke EU-beleidsvorming in energie, veiligheid, migratie, digitalisering en milieu.
- ❖ Volledige toepassing van strategische autonomie in volksgezondheid, klimaatverandering en digitale transitie.

EU competitie:

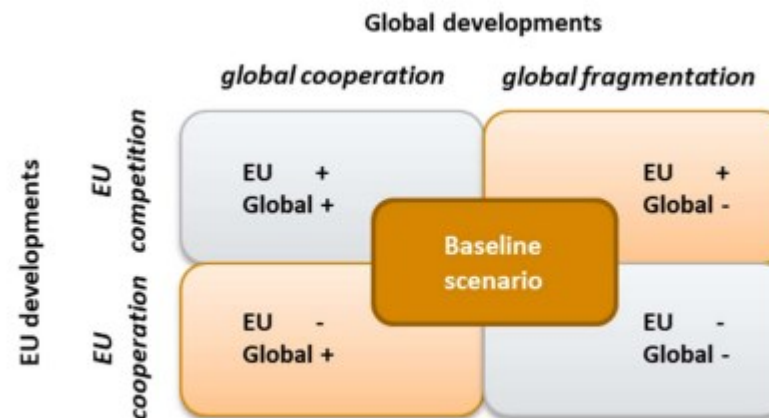
- ❖ Landen kiezen voor onafhankelijke initiatieven en laten gemeenschappelijke EU-beleid los.
- ❖ Gevolgen: minder strategische autonomie, zwakkere bijdrage aan wereldbeleid, meer grenzen binnen de EU, minder EU-financiering, en minder aandacht voor sociale cohesie.

Wereldwijde integratie:

- ❖ Samenwerking tussen supermachten op milieu- en sociale uitdagingen.
- ❖ Geïntegreerde wereldmarkten, gemakkelijke toegang tot grondstoffen en arbeidskrachten.

Wereldwijde fragmentatie:

- ❖ Spanningen tussen supermachten leiden tot heroriëntatie op binnenlandse productie.
- ❖ Meer autonome beleidsvorming op technologie en milieu, met een defensieve houding van Europa ten aanzien van veiligheid en concurrentie.

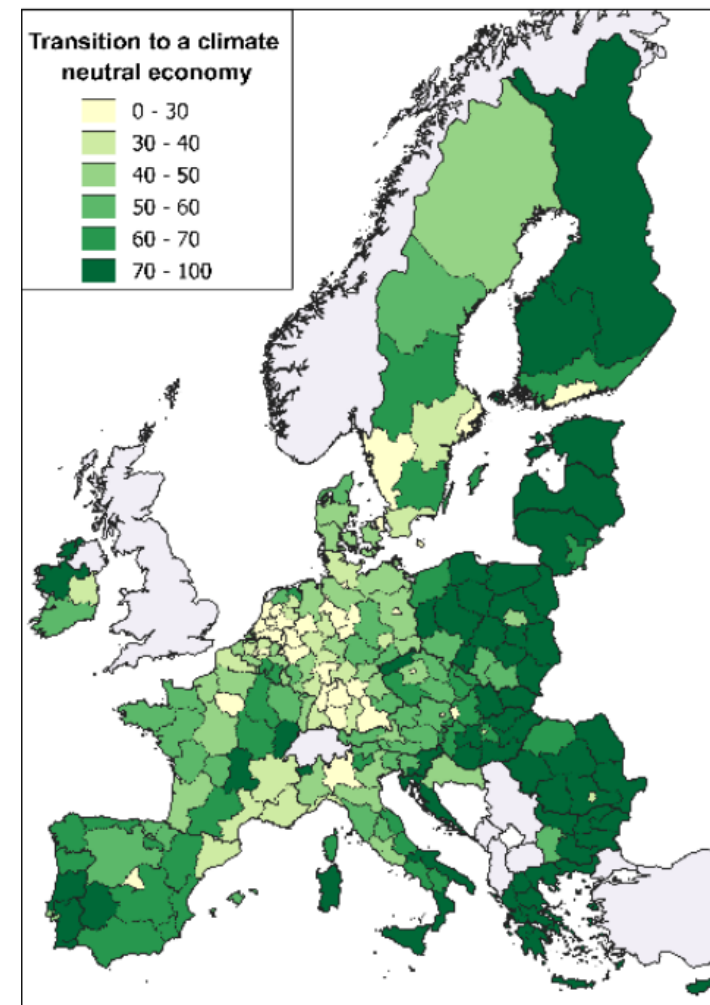
- Scenario 1: EU cooperation / global cooperation
- Scenario 2: EU cooperation / global fragmentation
- Scenario 3: EU competition / global cooperation
- Scenario 4: EU competition / global fragmentation

Regionale kwetsbaarheid door de transitie naar een klimaatneutrale economie

De kwetsbaarheid van een regio wordt bepaald door drie factoren: blootstelling, gevoeligheid en aanpassingsvermogen voor elke uitdaging.

- **Regionale blootstelling:** De mate waarin een regionale economie wordt beïnvloed door een uitdaging, positief of negatief. Dit meet hoe 'open' een regio is voor de uitdaging.
- **Regionale gevoeligheid:** Hoe sterk een regionale economie reageert op een uitdaging, in termen van veranderingen in productie en werkgelegenheid, vergeleken met de situatie vóór de uitdaging.
- **Regionaal aanpassingsvermogen:** Het vermogen van een regio om zich aan te passen aan een uitdaging, om negatieve gevolgen te beperken of voordelen te benutten.

Cohesion Policy group	Vulnerability	Green transition
More developed	Low	65
	Medium	27
	High	3
	Total	95
Transition	Low	12
	Medium	37
	High	17
	Total	66
Less developed	Low	0
	Medium	13
	High	57
	Total	70

Regionale effecten van de Europese Green Deal in de vier scenario's voor de toekomst (2025-2035) (1/2)

De groene transitie brengt grote veranderingen met zich mee in regionale economieën. Fossiele brandstoffen worden uitgefaseerd, uitstotende activiteiten worden gesloten of aangepast, en hernieuwbare energie breidt zich uit.

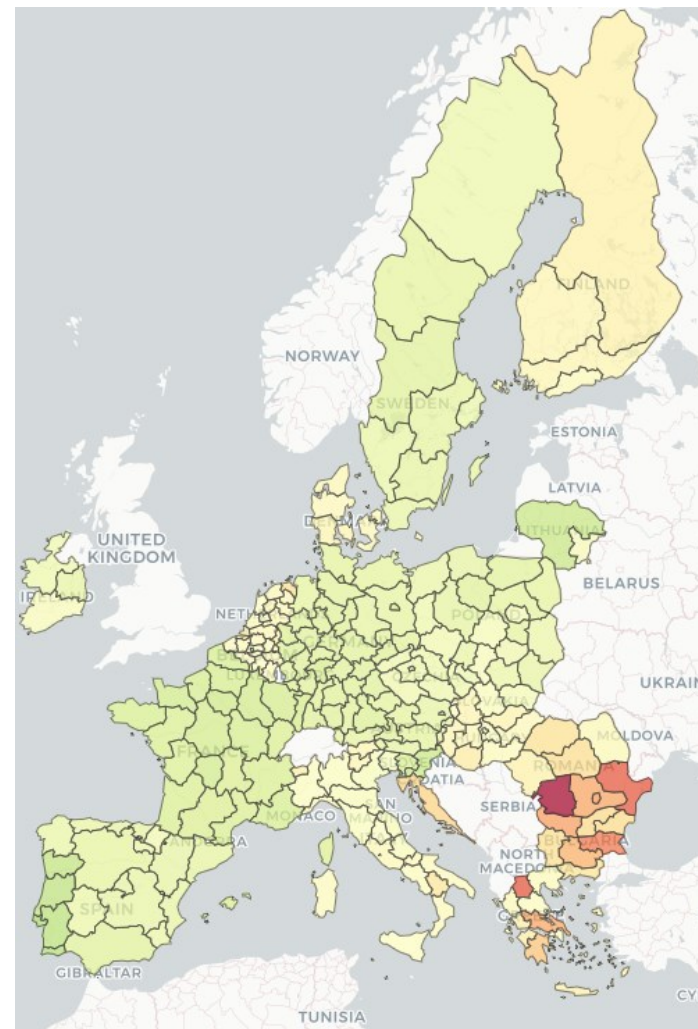
- ❖ EU-samenwerking helpt de meest getroffen regio's, bevordert groene innovatie, verbindt energienetwerken en zorgt voor convergentie in R&D-uitgaven aan schone technologieën.
- ❖ Bij EU-competitie verloopt de transitie trager, met minder gecoördineerde technologieoverdracht en marktintegratie, en meer afhankelijkheid van nationale financiering. Regio's met sterke innovatie- en productiecapaciteiten profiteren meer, terwijl regionale ongelijkheden toenemen.

Median GDP per head growth of EU regional groups in 2035 relative to the EU average (percentage point differences)

Geographic group	Cohesion Policy group	Number of regions	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
			EU cooperation / global integration	EU cooperation / global fragmentation	EU competition / global integration	EU competition / global fragmentation
North-West	More developed	82	0.2	0.3	0.0	0.1
	Transition & Less developed*	45	0.4	0.4	0.3	0.3
East	More developed	7	-0.4	-0.5	-0.1	-0.2
	Transition	7	-0.2	0.0	-0.4	-0.2
	Less developed	45	-0.5	-0.5	-0.6	-0.5
South	More developed	6	0.2	0.1	0.2	0.1
	Transition	15	0.1	0.1	0.0	-0.1
	Less developed	24	-0.9	-0.8	-0.9	-0.8

Regionale effecten van de Europese Green Deal in de vier scenario's voor de toekomst (2025-2035) (2/2)

- ❖ Innovatieve regio's en regio's met een sterke productiebasis, die hernieuwbare energie en transportuitrusting ondersteunen, zoals veel van de meer ontwikkelde noordwestelijke en zuidelijke regio's, evenals de overgangsregio's in Noordwest-Europa, zullen waarschijnlijk meer profiteren dan andere regio's.
- ❖ Dit geldt vooral voor de oostelijke EU-regio's en de minder ontwikkelde regio's in Zuid-Europa. Als gevolg hiervan zullen de regionale ongelijkheden naar verwachting toenemen.

Uitkomsten van aantal regionale case studies

De problemen die zich in EU-regio's voordoen als gevolg van de overgang naar klimaatneutraliteit zijn zeer divers. Ze zijn afhankelijk van geografische kenmerken, klimaat, landgebruik, infrastructuur, samenstelling van de economische activiteit, bestaande patronen van energievoorziening en -gebruik, en de voortgang op het pad naar koolstofneutraliteit.

Table 10: Climate change and green transition: main problems reported by regions (number of regions)

Main problems	More developed	Transition	Less developed	Total
Brown industries	5	4	14	23
Energy-intensive industries	4	6	13	23
Coal phase-out	4	3	14	21
Individual transport pollution	1	4	10	15
Low efficiency buildings	2	2	5	9
Green tech	0	1	0	1
Number of regions in the sample	10	11	20	41

- ❖ In Polen zijn regio's goed voor 96% van de EU-harde kolenwinning, wat leidt tot ernstige luchtvervuiling.
- ❖ Duitsland toont een toewijding aan het afbouwen van kolen, terwijl regio's zoals Dytiki Makedonia in Griekenland worstelen met hoge werkloosheid en afhankelijkheid van ligniet.
- ❖ Sommige EU-regio's zijn overgestapt op hernieuwbare energie, zoals Pohjois-Pohjanmaa in Finland, waar windparken nu de helft van de energie leveren.
- ❖ Globalisering vormt echter een uitdaging voor lokale industrieën bij het beheren van deze transitie.
- ❖ In Basilicata, een grotendeels landelijke regio in het zuiden van Italië, zijn de twee belangrijkste industrieën gecontroleerd door multinationals, wat betekent dat de regio beperkte invloed heeft op hoe deze industrieën worden beheerd in de richting van koolstofneutraliteit.

Implicaties voor Cohesie beleid

- › Het wordt steeds duidelijker dat de benodigde financiering voor de groene transitie en het volledig koolstofneutraal worden tegen 2050 aanzienlijk is.
- › Voor minder ontwikkelde regio's is dit bedrag veel groter dan wat zij zich vanuit eigen middelen kunnen veroorloven. Dit geldt ook voor overgangsregio's en zelfs voor veel meer ontwikkelde regio's, zij het in mindere mate.
- › Als echter de financiering vanuit het cohesiebeleid wordt gebruikt om regio's te helpen de benodigde investeringen voor de groene transitie uit te voeren, blijft er mogelijk zeer weinig over voor investeringen in andere gebieden die even belangrijk kunnen zijn voor hun ontwikkeling, tenzij er een aanzienlijke uitbreiding van het toegewezen bedrag plaatsvindt.
- › Het Just Transition Fund (JTF) is geïntroduceerd met een bedrag van 19,7 miljard euro vanuit EU-bronnen voor de periode 2021-2027, om de effecten van de transitie in de meest getroffen regio's, met name kolen- en koolstofintensieve gebieden, aan te pakken.
- › Bovendien wordt verwacht dat het Social Climate Fund (SCF) minimaal 86,7 miljard euro mobiliseert voor de periode 2026-2032 om de sociale impact van het nieuwe emissiehandelssysteem voor gebouwen en wegvervoer op kwetsbare huishoudens, micro-ondernemingen en vervoergebruikers te verlichten.

Implicaties voor Cohesie beleid

- › De groene transitie heeft verschillende implicaties voor het cohesiebeleid. Er is de algemene ondersteuning van regio's om hun koolstofemissies op verschillende manieren te verminderen, en er zijn twee meer specifieke implicaties.
- › Ten eerste is er de mogelijke noodzaak om regio's waar de winning van fossiele brandstoffen een belangrijke bron van inkomen en werkgelegenheid is, te helpen hun economieën te herstructureren en nieuwe activiteiten te ontwikkelen.
- › Ten tweede moet er ondersteuning worden geboden aan minder ontwikkelde regio's, zowel om hernieuwbare energiebronnen te ontwikkelen als, belangrijker nog, om nieuwe activiteiten te ontwikkelen of bestaande activiteiten uit te breiden die gebruikmaken van de geproduceerde energie.
- › Ondersteuning vanuit het cohesiebeleid is nodig om minder ontwikkelde regio's te helpen bij de bouw van de benodigde installaties, maar belangrijker nog, om hen te helpen nieuwe activiteiten op basis van hernieuwbare energiebronnen te ontwikkelen.
- › Ondersteuning niet alleen nodig voor de ontwikkeling van deze activiteiten, maar ook om de aantrekkelijkheid van de regio's voor externe investeringen te vergroten en de voorwaarden te scheppen die bedrijven aanmoedigen om productiefaciliteiten op te zetten.